

Otkuda potreba za ahlakom

<"xml encoding="UTF-8?>

Otkuda potreba za ahlakom

Sveta bit Allahova podijelila je Svoja stvorenja u tri skupine:

- o stvorenja od svjetlosti (Meleci)

- o stvorenja mraka

- o bića satkana od svjetla i mraka (ljudi i džinni)

Prva skupina Allahovih bića ima osobinu da je njihov razvoj okončan njihovim stvaranjem. Zato oni svoj put prelaze bez ikakvih smetnji i prepreka, nisu obavezni činiti ni veliki ni mali džihad.

Ništa im se ne suprotstavlja ni iznutra niti izvana. Kur'an to vrlo kratko i jasno objašnjava:

Svakome od nas mjesto je određeno. Dakle, svaki melek ima sebi svojstven položaj i iz njegovih okvira ne izlazi. Ovakva bića nemaju potrebu ni za ahlakom ni za principima morala.

Druga skupina stvorenja – bića mraka – jesu bića iz prirode, a njihov najznačajniji predstavnik su životinje koje sve čine instiktivno, slijedeći svoj nagon. Sve njihove aktivnosti mogu se okarakterizirati kao jednolično kretanje, bez ikakvih uspona i padova. Posmatrajmo, primjera

radi, pčelu! Način na koji je ona pravila saće prije stotinu godina isti je kao i danas. Nije ostvarila nikakav napredak. Kada govorimo o drugim Allahovim stvorenjima iz ove skupine, npr.

vjetru, vidimo da je vrhunac jednog vjetra oluja, ili najviše što može uraditi je more - da se uzburkaju njegovi valovi. U 40. ajetu sure Ad-Dariyat Allah dž.š., govori o potapanju faraona: I

Mi i njega i vojske njegove dohvatismo, pa ih u more bacismo, jer je bio osudu zaslužio. Ovo što je more uradilo njegov je krajnji domet. Dakle, kod prve skupine Allahovih stvorenja nema ni unutarnjih suprotnosti ni vanjskih ometanja. Druga skupina nailazi na prepreke u svijetu oko sebe, ali ih instiktivno nastoji savladati i na tom putu dati i svoj život. U njihovom svijetu vlada

zakon jačeg, odnosno prirodna selekcija. Šta je sa čovjekom kao bićem satkanim od elemenata obaju spomenutih svjetova (svjetla i mraka)? Čovjek može birati da li će ići putem

svog savršenstva ili ne, i shodno tome, opskrbljen je sposobnošću razmišljanja, odnosno razumom. S druge strane, on nosi sa sobom i dio prirode, tj. svijeta stvorenog od mraka (mrak je uvjetna, simbolična kategorija i podrazumijeva sve što je tjelesno, životinjsko). Kao rezultat toga, on bi trebao biti sposoban birati, a da bi imao mogućnost izbora, moraju postojati dvije

opcije, tj. da bi mogao birati da li će izbjeći neku prepreku, ta prepreka mora postojati. Koristeći Bogom dani potencijal – razum, on je u stanju donositi odluke o izboru. Koje su poteškoće ili prepreke koje se nalaze na čovjekovom putu ka savršenstvu? Kur'an Časni napravio je dvije velike usluge čovjeku. Prva je što je obznanio poteškoće koje mu se mogu naći na putu. Tako Kur'an govori o unutarnjim i vanjskim smetnjama. Druga usluga je što je definirao način suprotstavljanja tim preprekama i način njihovog otklanjanja. Sve te poteškoće i smetnje mogu se dijeliti na unutarnje i vanjske.

:U 8. ajetu sure Aš-Šams Allah dž.š., kaže

فَالْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

Pa ju (duši) je nadahnuo da razumije šta je dobro, a šta loše za nju.

A u 5. ajetu sure Al-Qiyama se kaže: Ali, čovjek hoće dok je živ da ima za grijehenje put otvoren, dok u suri Al-A'raf, 175 i 176. ajet, čitamo:

I kaži im vijest o onome kome smo dokaze Naše dali, ali koji se od njih udaljio pa ga je šejtan dostigao, i on je zalutao. A da smo htjeli, mogli smo ga s njima uzvisiti, ali se on ovom svijetu priklonio i za svojom strašću krenuo. Njegov slučaj je slučaj kao psa: ako ga potjeraš, on isplažena jezika dahće, a ako ga se okaniš, on opet dahće. Takvi su ljudi koji Naše dokaze smatraju lažnim; zato kazuj događaje da bi oni razmislili.

:U 23. ajetu sure Al-Gatiya stoji

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Reci ti Meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah u zabudi ostavio, dok je bio u stanju znanja, i sluh njegov i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio? Ko će mu, ako neće Allah, na pravi put ukazati? Zašto se na urazumite?

U jednom hadisu kaže se:

“Ljubav prema nekoj stvari u stanju je čovjeka oglušiti i oslijepiti.”

S druge strane, kaže se:

“Ako treba koriti oči ljubavi, isto toliko treba koriti i oči mržnje.”

To znači da kao što onaj koji voli ne vidi mahane onoga koga voli, tako ni onaj koji mrzi ne vidi dobre strane onoga koga mrzi. Kao rezultat ovih nekoliko spomenutih ajeta, navodimo

sljedeće:

1. Čovjek ima mogućnost da posegne za zlom, odnosno prljavim i nevaljalim stvarima.
2. Da bi ostvario ciljeve svoga nefsa, čovjek je spreman da ukloni sve prepreke koje se nađu na putu njihovog ostvarenja.
3. Čovjek želi vječni, ali i ovozemaljski život, što je suprotno zakonima istine, jer je materija promjenjiva i podložna nestajanju; ona je samo most koji vodi spasenju.
4. Da bi ostvario svoje želje, čovjek je sklon slijeđenju strasti.
5. Nefs se ni u kojoj fazi tog puta ne zadovoljava i uvijek napada čovjeka, kako u nevolji, tako i u trenucima izobilja i blagostanja (s tim što bogataša napada na jedan način, a siromaha na drugi). U jednom hadisu se kaže: "Zašto je nefis najveći i najopasniji čovjekov neprijatelj? Zato što nije podmitljiv (ničim ga ne možemo zadovoljiti)."
6. Čovjek je zarobljen u kandžama ljubavi i mržnje i u takvom stanju njegova sposobnost razmišljanja i korištenja razuma biva sve slabija. Ljubav prema nekome dovodi čovjeka do toga da, ne koristeći razum, prihvata šta god mu kaže onaj koga voli, bez obzira što to može biti neistinito, a mržnja prema nekome čini ga takvim da ne prihvata ni najveću istinu od onoga koga mrzi.
7. Čovjek je sklon popuštanju pred materijalnim (ovosvjetskim) silama. Kur'an govori o Karunu:
I iziđe on pred narod svoj u svom sjaju. "Ah, da je i nama ono što je dato Karunu!" – govorili su
".oni koji su čeznuli za životom na ovom svijetu – "on je, uistinu, presrećan

Sve ovo možemo sažeti u sljedećem:

1. Čovjekovo neznanje o sebi i čitavoj Kreaciji koja ga okružuje;
2. Strah od onog od čega se ne bi trebalo bojati;
3. Strasti i slijeđenje prohtjeva nefsa odvrćaju čovjeka od postizanja stvarnih vrijednosti. Poslanici Božiji došli su da čovjeku donesu znanje, da ga upoznaju sa njegovim mjestom i njegovom ulogom u Univerzumu, nudeći mu put izbavljenja iz neznanja, straha i slijeđenja strasti. Došli su da neznanje zamijene znanjem, da nakon straha čovjeku podare duh hrabrosti i odvažnosti i da na mjesto koje su zauzele strasti u čovjekovom biću postave Boga i uzvišene duhovne ciljeve. Čovjek u svojoj unutrašnjosti nailazi na niz prepreka koje ga ometaju u postizanju vlastitog savršenstva. Prije svega, potrebno je upoznati te smetnje, a potom se protiv njih boriti odgovarajućim sredstvima, savladati ih i preći preko njih, kako bi čovjek mogao nastaviti koračati putem ka svom konačnom cilju, cilju koji je definiran i određen pri samom .činu stvaranja

